
КРУГЛІ СТОЛИ ЯК ДІЄВИЙ ФОРМАТ КОМУНІКАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ І СТУДЕНТСТВА

Ірина Киричок

Харківський національний медичний університет
Наукова бібліотека
ORCID iD: 0000-0002-0505-5364

Валентина Серпухова

Харківський національний медичний університет
Наукова бібліотека

Ольга Озеркіна

Харківський національний медичний університет
Наукова бібліотека

Марина Заговора

Харківський національний медичний університет
Наукова бібліотека

Анотація: публікація охоплює питання взаємодії бібліотеки закладу вищої медичної освіти з університетською спільнотою, зокрема – студентством, у напрямку впровадження різнопланових, тематично актуалізованих круглих столів. Докладно представлено досвід Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету з організації та проведення масових заходів у форматі дискусійного обговорення. Розкрито ключові моменти проведення круглих столів за участю співробітників НБ ХНМУ та підкреслено внесок активної студентської молоді у реалізацію цих проектів. Акцентовано та узагальнено переваги даного формату для усіх задіяних сторін, продемонстровано ефективність круглих столів в популяризації бібліотеки, що є фактором підвищення її іміджу серед університетської спільноти.

Ключові слова: бібліотеки ЗВМО, університетська спільнота, студенти, бібліотечні заходи, масові заходи, круглий стіл, дискусія, імідж бібліотеки, віртуальні круглі столи, бібліотечний простір.

Університетські бібліотеки як потужні центри накопичення та розповсюдження наукових знань завжди прагнуть бути у фарватері тенденцій суспільного розвитку, тому активно впроваджують в роботу різноманітні новації.

Спираючись на століттями опрацьований досвід, сучасні освітянські бібліотеки у своїй практиці все частіше віддають перевагу зручним у проведенні формам полемічного діалогу, зокрема – формату круглого столу. Звичного для нас вигляду такий різновид обговорення набув тільки у ХХ столітті, він швидко знайшов широке застосування у політиці, науковій, освітній та виробничій діяльності, суспільному житті. У практиці вищої школи круглі столи набули широкого поширення у зв'язку з необхідністю пошуку ефективних форм спілкування в академічному середовищі з викладачами, науковцями та студентами. Для молоді найпривабливішими моментами в них є незмінний принцип рівності всіх учасників заходу, демократичність, можливість висловити власний погляд на проблеми, необмежений простір для самовираження тощо. Участь в круглому столі дозволяє майбутньому фахівцю вдало опановувати необхідні в подальшій професійній діяльності навички: вміння логічно мислити, формувати обґрунтування та пропозиції, наводити доводи, грамотно вести дискусію, дипломатично розв'язувати конфліктні ситуації. За правилами заходу кожний учасник визнається експертом в обговорюваному питанні, що в свою чергу підштовхує молодь до більш ретельного вивчення проблем, запропонованих до розгляду.

Питання організації та проведення круглих столів в закладах вищої освіти останнім часом висвітлювались як на сторінках галузевих освітніх видань, так і професійної бібліотечної періодики. Ефективність організації освітнього процесу у форматі круглих столів розглядали у своїх публікаціях такі дослідники, як В.І. Азатьян, О.Я. Барабаш, С. Беген, О. Гумовська, М. Кадикало, О.В. Сафонова, А.М. Урбанович, О. Шматько, А. Arif, A. Fitri, C.S. Parsons J. Stenlev, P. Siemund та ін.

В.І. Азатьян [1] і О.Я. Барабаш [2] у своїх роботах розкривають суть «круглого столу», як одного з ефективних методів формування професійно-орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності у студентів. Автори надають методiku проведення круглого столу в рамках лекцій з іноземної мови, де крок за кроком прописали різноманітні організаційні моменти заходу та технологію його проведення.

Використання формату круглого столу на заняттях з медичних дисциплін розглядається у статті О.В. Сафонові та А.М. Урбанович [5]. Авторами

представлено досвід кафедри ендокринології Львівського національного медичного університету ім. Д. Галицького щодо організації круглих столів, запроваджених за ініціативи наукового студентського товариства. На засідання круглого столу окрім студентів та викладачів запрошують тематичних пацієнтів. Це надає можливість майбутнім медикам отримати навички просвітницької та профілактичної роботи серед хворих. Теми співробітництва бібліотеки зі студентством торкається О. Гумовська [3]. Авторка ділиться досвідом взаємодії бібліотеки та студентського активу Криворізького металургійного інституту в підготовці масових заходів патріотичного напрямку, що може бути корисним і для організаторів круглих столів. Беген С., Шматько О. та Кадикало М. [4], використовуючи досвід роботи Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки, лаконічно та досить популярно виклали основні принципи організації та проведення бібліотечних круглих столів, а саме: мету та алгоритм проведення публічного заходу, вікову категорію, правила дискусійної частини та інструкцію для модератора.

Розглядаючи круглі столи як форму академічної дискусії, метод кооперації під час навчання, J. Stenlev та P. Siemund [9] вважають, що ці заходи можуть використовуватись викладачами для мозкового штурму, аналізу або відпрацювання навичок, зокрема під час практики аудіювання та письмових завдань. Таку думку підтримують A. Fitri, F. Azhar та Eliwarti [7] і стверджують, що метод круглого столу допомагає генерувати безліч ідей, тому що в ньому беруть участь всі студенти. Arif A. та Adil T. [6] вважають, що такий підхід до навчання дозволяє студентам працювати в групах, за короткий час вирішувати завдання, що перед ними поставлені. Студенти мотивовані на дискусію – це дає їм відчуття комфорту, створює умови для жвавого спілкування, вони мають можливість вільно висловлювати свої погляди та ідеї, а отже, більш залучені вести обговорення і допомагати один одному більше, ніж на традиційних заняттях. Досліджуючи освітній простір (оф- та онлайн), C.S. Parsons [8] зазначає, що навіть дизайн навчальної кімнати у формі круглого столу створює умови для ефективної роботи та залучення до діалогу студентів під час занять.

Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету (НБ ХНМУ) постійно впроваджує нові форми взаємодії з користувачами, як повноправний учасник навчально-виховного та науково-дослідного процесів університету не стоїть осторонь подій, які відбуваються в науковому, освітньому та студентському житті. Реалії сьогодення вимагають від неї брати на себе нові функції – стати осередком формування та розповсюдження креативних ідей, територією відкритості та вільного обміну думками. В арсеналі НБ ХНМУ досить широкий вибір форм організації спілкування: диспути, семінари, дискусійні клуби, літературні вечори, творчі зустрічі та інше. Проте ряд ключових принципів, якими керуються учасники власне круглих столів, пояснюють, чому саме цей

формат набув у наш час такої популярності в практиці університетської бібліотеки.

Співпрацюючи з керівництвом, кафедрами та органами студентського самоврядування університету, НБ ХНМУ набула певного досвіду щодо організації та проведення круглих столів за будь-якої тематики. Так, з листопада 2015 року розпочато проведення круглих столів разом зі студентством за ініціативи НБ ХНМУ. На першому з них, який було проведено під назвою «Бібліотека і студентство: діалоги», розглядались питання подальшого розвитку НБ ХНМУ у напрямку якісного інформаційно-ресурсного забезпечення навчального процесу, створення сприятливого середовища для майбутніх лікарів як для отримання професійних знань, проведення наукових досліджень, так і для творчого дозвілля. Такі зустрічі стали корисними для бібліотеки в першу чергу тим, що вони заклали основу для подальшого продуктивного діалогу зі студентством.

Теми для обговорення за круглими столами спочатку пропонувала власне НБ ХНМУ відповідно до навчальних та культурних потреб майбутніх лікарів, залучаючи студентство до підготовки виступів та обміну думками. Також бібліотека брала на себе організаційно-методичне забезпечення заходів, запрошення до участі керівництво і викладачів університету, підготовку виступів своїх співробітників, які брали безпосередню участь в обговоренні. У 2020 році з метою підвищення зацікавленості й максимальної залученості студентства до таких заходів бібліотекою було запропоновано студентському самоврядуванню самим визначити найбільш цікаві для них теми круглих столів: сектор медіа-простору Студентської ради ХНМУ провів два інтернет-опитування. За їхніми результатами визначені питання для обговорення, що найбільш хвилюють медичну молодь сьогодні. У пріоритеті тематики виявились, насамперед, актуальні віяння професійного плану, гендерна психологія та трендові явища сучасного науково-освітнього простору.

Пандемія коронавірусної хвороби, яка охопила весь світ з початку 2020 року, внесла свої корективи в суспільне життя, зокрема – в комунікації між людьми. Проте пандемія не завадила НБ ХНМУ продовжувати проведення круглих столів – використання цифрових технологій лише перемістило їх проведення у віртуальний простір.

У період 2015-2021 років в ХНМУ за ініціативою та безпосередньою участю НБ ХНМУ відбулися круглі столи різноманітної тематики:

- **медичні:** «Цукровий діабет. Які виклики постають перед нами?» (2016), «Гіподинамія: сучасний стан здоров'я» (2018), «Психологічні диференціації професійного становлення лікаря в гендерному аспекті» (2021) – обговорювали медичні та соціальні наслідки хвороб, які називають епідемією сучасного суспільства, проблеми гендерних взаємовідносин в медичній освіті та

професійному становленні майбутніх лікарів, поради психолога щодо гендерних питань;

- **освітні:** «Бібліотека і студентство: діалоги» (2015, 2016, 2017, 2018), «Академічна доброчесність у світогляді студентства» (2019), «Інформаційно-ресурсна база ХНМУ як складова інтеграції до європейського освітньо-наукового простору» (2021) – розглядали проблеми академічної доброчесності в науковій та навчальній роботі студентів, питання розвитку академічної антиплагіат-культури, функціональні можливості міжнародних освітніх та наукових онлайн-платформ (Springer Nature, ScienceDirect, USMLE-Rx), представлення університету в міжнародному науковому онлайн-просторі;

- **соціальні:** «Волонтерство: альтруїзм, необхідність чи мода?» (2016), «Свобода гідної людини – це свобода від шкідливих звичок» (2017), «COVID-19 і соціум: як пандемія коронавірусу змінила наше життя» (2020), «Етикет віртуальних комунікацій» (2021) – визначали мотивацію студентства щодо волонтерської діяльності, причини виникнення шкідливих звичок, їх вплив на здоров'я молоді та орієнтацію на здоровий спосіб життя, вплив пандемії коронавірусу на суспільне життя, взаємовідносини між людьми, організацію робочого дня та дозвілля, порівнювали погляд студента, викладача, бібліотекаря і психолога на поведінку під час спілкування у віртуальному просторі, розглядали і пропонували правила етикету онлайн-комунікацій;

- **меморіальні:** «Трагедія кризь віки (до Дня Чорнобильської трагедії)» (2018), «Чорнобильська трагедія: погляд через 35 років» (2021) – згадували події під час вибуху на ЧАЕС, участь медиків у рятуванні постраждалих від катастрофи, обговорювали дослідження екологічних та медико-соціальних наслідків аварії, сучасний стан чорнобильської зони, відображення чорнобильських подій у кінематографі та на сторінках художніх творів.

Організаційно, окрім представників Наукової бібліотеки і студентства, до участі в цих заходах запрошуються керівники, викладачі та керівник психологічної служби університету, фахівці з інших установ для обговорення певних питань. Багато в чому успіх проведення такого формату дискусій залежить від компетентності модератора круглого столу, його вміння керувати процесом спілкування, підтримувати демократичний та партнерський дух заходу.

Безсумнівно, успішна практика НБ ХНМУ в організації та проведенні круглих столів загальноуніверситетського рівня була б неможливою, якщо б свого часу ми не зробили цілеспрямованих кроків у бік активної взаємодії зі студентськими органами самоврядування та кафедрами: виявили ініціативу, надали бібліотечний простір для заходів, запропонували допомогу в їх організації та проведенні, запросили до співпраці викладачів і керівництво університету, забезпечили рекламу заходів, зокрема в соціальних мережах.

Проте важливо зазначити суттєвий внесок студентів, мотивованих на дискусійне спілкування та самовираження. Крім того, ряд тем цих зустрічей запропоновано саме студентами, ними вирішувались поточні організаційні питання, на досить професійному рівні проводились опитування студентського осередку щодо проблематики заходів, готувались доповіді з презентаціями, активно обговорювались гострі проблеми медицини та суспільного життя. Безпосередня участь у підготовці спільних з бібліотекою круглих столів вимагала від молоді дій, які сприяють формуванню певних професійних якостей: наполегливості, відповідальності, самодисципліни, вмінню шукати, обробляти та аналізувати наукову інформацію, виступати перед аудиторією та дискутувати. Формат круглого столу дозволяє нашим спікерам неупереджено та не озираючись на усталену точку зору висловлюватись щодо проблем професійного характеру, гострих питань минулого і сьогодення.

Круглі столи в дистанційному форматі мають свої переваги: для їх проведення використовуються популярні сервіси відеоконференцій (Zoom, Google Meet та ін.), що дає можливість персонально запросити майбутніх учасників через корпоративні поштові акаунти. Онлайн-формат таких заходів виявився для більшості зручним і дозволив залучити значно більшу кількість учасників.

Таким чином, проведення круглих столів в офф- та онлайн-форматі надав НБ ХНМУ цінний досвід взаємодії з користувачами, що дозволило зробити важливі висновки, а саме:

- техніка круглого столу є однією з популярних стратегій колаборації в навчанні, вона дає можливість здобувачам вищої освіти разом працювати над вирішенням проблеми і ділитися своїми ідеями, сприяє розвитку навичок мислення, спілкування;
- ділова атмосфера заходів сприяє встановленню партнерських взаємовідносин з керівництвом, кафедрами, студентством та структурними підрозділами ХНМУ;
- бібліотекарі стали більш обізнаними у тенденціях, поширених в студентському середовищі, дізналися про смаки, бажання та мрії цього важливого і найчисленнішого читацького контингенту;
- підготовка та проведення круглих столів укріплює відносини бібліотеки з академічною спільнотою, позиціонує її як невід'ємну складову освітнього і науково-дослідного процесів вишу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азатьян В. І. «Круглий стіл» як один із активних методів навчання в процесі викладання іноземної мови для студентів-медиків / В. І. Азатьян // Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки. – 2018. – Вип. 4. – С. 281–285.
2. Барабаш О. Я. Інтерактивні технології навчання: круглий стіл [Електронний ресурс] / О. Я. Барабаш. – Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/de/node/1212>. – (дата звернення 10.08.2021).
3. Гумовська О. Інноваційний підхід до форм і методів роботи бібліотеки вищого навчального закладу / Гумовська О. // Бібліотечний форум. – 2016. – № 2. – С. 37–38.
4. Круглий стіл // Портфоліо успішного бібліотекаря: інтерактивні заходи та їх організація методичні поради / Львівська обласна універсальна наукова бібліотека ; [упоряд. : С. Беген, О. Шматько, М. Кадикало]. – Львів : Ліга-Прес, 2016. – С. 8–10. – (Секрети бібліотечної майстерності ; Вип. 12).
5. Сафонова О. В. Круглий стіл як один із методів формування майбутнього лікаря / О. В. Сафонова, А. М. Урбанович // Медична освіта. – 2018. – № 4. – С. 169–171.
6. Arif A. Utilizing Round-table Strategy in Teaching Speaking [Electronic resource] / A. Arif, T. Adil. – 2021. – Режим доступу : https://www.researchgate.net/publication/349554379_Utilizing_Roundtable_Strategy_in_Teaching_Speaking. – (дата звернення 06.09.2021).
7. Fitri A. The effect of round table technique on the writing ability in recount text of the second year students of SMPN 1 Kubu [Electronic resource] / A. Fitri, F. Azhar, Eliwarti // Jurnal Online Mahasiswa Fakultas Keguruan dan Ilmu Pendidikan Universitas Riau. – 2017. – Vol. 4, № 2. – P. 1-10. – Режим доступу : <https://media.neliti.com/media/publications/204708-the-effect-of-round-table-technique-on-t.pdf>. – (дата звернення 06.09.2021).
8. Parsons C. S. «Space and Consequences»: The Influence of the Roundtable Classroom Design on Student Dialogue [Electronic resource] / C. S. Parsons // Journal of Learning Spaces. – 2016. – Vol. 5, № 2. – P. 15-25. – Режим доступу : <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1152588.pdf>. – (дата звернення 06.09.2021).
9. Stenlev J. Roundtable as cooperative learning technique [Electronic resource] / J. Stenlev, P. Siemund // English Language and Linguistics. – 2011. – Vol. 18, № 1. – P. 40-45. – Режим доступу : https://www.academia.edu/7199874/Roundtable_As_Cooperative_Learning_Technique. – (дата звернення 06.09.2021).

ROUNDTABLES AS AN EFFECTIVE FORMAT OF COMMUNICATION BETWEEN THE UNIVERSITY LIBRARY AND STUDENTS

Iryna Kyrychok
Valentyna Serpukhova
Olha Ozerkina
Maryna Zagovora

Kharkiv National Medical University
Scientific Library

Abstract: *The publication covers issues of interaction between the library of an institution of higher medical education and the university community, in particular students, in the direction of implementing diverse, thematically relevant roundtables. The experience of the Scientific Library of the KNMU in organizing and conducting public events in the format of discussion is presented. The key points of the roundtables with the participation of the staff of the Scientific Library of the KNMU and emphasized the contribution of active student youth in the implementation of these projects are revealed. The benefits of this format for all stakeholders are highlighted and summarized, the effectiveness of roundtables in popularizing the library, is a factor in enhancing its image among the university community.*

Keywords: *libraries of an institution of higher medical education, university community, students, library events, public events, roundtable, discussion, library image, virtual roundtables, library space.*